LUMANTI E-NEWS

सानो लगानीमा खानेपानी योजना

सुर्य कुमार खड्का, परियोजना संयोजक, कोहलपुर

बांके जिल्ला कोहलपुर नगरपालिका वडा नं १३ स्थित सिमरिको घडेरि वस्तिमा बसोबास गर्दै आएका ३२ परिवार वर्षोदेखि भोग्दै आएको खानेपानीको समस्याबाट मुक्त भएका छन् । कोहलपुर नगरपालिका र लुमन्तिको सहकार्य तथा स्थानिय वासिन्दाको श्रमदानमा कूल ८ लाख ५० हजार लागतमा ५००० लिटरको ओभरहेड ट्याङ्क सहितको सानो खानेपानीको योजना निर्माण पिछ अहिले स्थानीय वासिन्दाले आफ्नै घरआँगनमा खानेपानी पाएका हुन् । विगतमा गाउँका सबै ३२ परिवारका लागि करेसाबारीदेखि पशुचौपाया र खानको लागि समेत जम्मा २ वटा धाराको मात्र व्यवस्था थियो भने पानीको लागि दिनहुँ ५०० मिटर टाढा हिंड्नु पर्ने बाध्यता थियो ।

अहिले स्थानीय कै सकृयता तथा सहभागितामा खानेपानी आयोजनालाई दीगो रुपमा संचालन गर्नका लागि ७ जनाको कार्य समिति सहितको सिमिरि खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति गठन भएको छ । उक्त कार्यसमितीले आयोजनाको आवश्यकता अनुसार मर्मत संभार तथा विद्युत महशुलको लागि खर्च व्यवस्थापन गर्ने गरेको छ भने दैनिक कामकारवाही लगायत सुरक्षाको लागि मासिक तलव दिएर स्थानिय एकजना महिलालाई कर्मचारीको रुपमा नियुक्त गरेको छ ।

लागतको हिसाबले ठूला परियोजनाहरु निर्माण तथा संचालन गर्न असम्भव हुने स्थानहरुमा यस प्रकारका साना खानेपानी योजनाहरु निर्माण तथा संचालन गरेर पनि स्थानिय वासिन्दासम्म खानेपानीको सहज सुविधा पुर्याउन सिकन्छ भन्ने ज्ञान सिमरिको घडेरि वस्तिको यस साना खानेपानी योजनाले सिकाएको छ ।

ठूला परियोजनाहरु निर्माण तथा संचालन गर्न असम्भव हुने स्थानहरुमा यस प्रकारका साना खानेपानी योजनाहरु निर्माण तथा संचालन गरेर पनि स्थानिय वासिन्दासम्म खानेपानीको सहज सुविधा पुर्याउन सकिन्छ ।

Housing

HOUSING THE POOR IN KALAIYA MUNICIPALITY

As part of the Housing the poor project in Kalaiya, construction of 30 houses in Bhaura community is ongoing despite the challenges in movement due to lockdown. The production of interlocking blocks for 15 houses is completed. The project is implemented in collaboration among Abbe Pierre Foundation, Lumanti, BUILD UP Nepal, Kaliaya municiplaity and Urban Poverty Alleviation Forum.

INTERACTION FOR RECONSTRUCTION IN PANAUTI

An interaction/ inception meeting was conducted with the concerned stakeholders in Panauti municipality on 26th April 2021. The meeting was attended by the Mayor and the respective ward chair. The meeting discussed on the findings of the field verification conducted by Lumanti for selection of the housing project beneficiaries. The beneficiaries were finalized. However, the construction could not be continued due to the lockdown imposed in Kavre District.

MANAGING WASTE IN LUBHU

Activities were introduced for sustainable management of waste in Lubhu with the support from CAN Co-Create Cities, Community Architect's network and ACHR. The idea was to give synergy to the already ongoing activities. The existing situation of waste management was studied, consulted with concerned stakeholders in the settlement including the ward and Milijuli Community Waste Management Committee. Lessons from Bungamati's SWM plan were drawn. A waste management plan will be prepared. Taking the core settlement of Lubhu as the pilot, a set of two trainings were provided to 40 community members. Each set consisted of training on household composting and household waste management and roof top farming. These trainings were interactive and participants were required to participate in practical exercises.

In addition, learning visits were organized to interact with the practitioners such as Doko Recyclers and Kirtipur Waste Management Committee. The interaction proved to be effective as Lubhu ward made commitment to allocate budget for sustainable management of waste. All these activities will result in a development of a framework for the Solid Waste Management Plan.

BUNGAMATI CHARTER FOR THE CONSERVATION OF HERITAGE SETTLEMENT

The stakeholders engaged in the conservation activities of heritage settlements came together to discuss and finalize Bungamati Charter for conservation of heritage settlements. The program held on 16th April 2021 was participated by BARDeC, representative of cluster committees, representative of local governments, UN-Habitat, Lumanti an SABAH Nepal. Lumanti had a made a presentation on the draft charter which was finalized with the inputs from the participants. Mr. Ambir Raj Shakya, Chairperson of ward 22, Bungamati, spoke about the importance of the charter for the development of heritage settlements in Bungamati and making citizens responsible for implemention of the Charter.

FORMATION OF HERITAGE MANAGEMENT COMMITTEE IN MAHALAXMI

With formation of the Heritage Management Committee and its subcommittee at the ward level, criteria for the households to be a part of the housing project in Mahalaxmi is finalized. Based on these criterias, a household will be provided support if they have a weak financial condition and the need of housing construction is greater. Total of 30 families from Lubhu and 18 families from Siddhipur had applied for the housing finance support.

IDENTIFICATION OF FAMILIES FOR

HOUSING

SOCIAL ASPECTS

- Single women headed families.
- Families with disabilities, elderly.
- Families who do not have land titles.
- Families who were left out by NRA

ECONOMIC ASPECTS

- Families who are dependent on agriculture.
- 2. Families who have lost their livelihood.
- 3. Families with very little income.
- Families who are eager to start saving

PHYSICAL ASPECTS

- Renovation, addition, extension
- New construction using local materials
- Completion of incomplete houses

ROLE OF WOMEN IN THE SELECTION PROCESS

Didi Bahini Saving and Credit Cooperative members, a member of the sub committee, visited all the applicants to observe their housing condition and to gain knowledge on their living condition to finalize the beneficiaries for housing support. Didi Bahini cooperative will be working with Community Women's Forum and Lumanti in the management of housing finance.

WATER, SANITATION & HYGIENE

PREPARATION OF ASSET MANAGEMENT PLAN

Lumanti together with its partners in Nepal and PRACTICA in Netherlands is supporting to prepare the Asset Management (AM) Plan for two drinking water schemes (with over tanks OHT in Baijanath Rural Municipality, Banke. These two schemes serve around 700 to 1000 households in the respective areas in Bankatwa and Naubasta localities. The AM Plan will comprise a web based dashboard, an app and an elearning components. The AM Plan outcomes will be utilized by NWASH of Nepal government. It has a very good potential for replication in other schemes in Terai and mountain areas.

COMMUNITY RESILIENCE

CLIMATE CHANGE ADAPTATION (CCA) AND DISASTER RISK REDUCTION (DRR) ASSESSMENT

Assessment on CCA and DRR is conducted in two municipalities Khairahani and Kalaiya. The major objectives of the assessment are to see the impact of CCA and DRR in municipal level especially in the vulnerable and poor communities of the municipalities. The assessment was conducted with series of consultations with different stakeholders such a governments and the communities.

SLUM UPGRADING

LEARNING VISIT TO KALAIYA

Lumanti has organized a Cross learning and exposure visit to its project sites in Kalaiya targeting the officials from new project intervening Municipality in Kharahani on 4th April 2021. A high level Municipal team comprising high level officials from Khairhani Municipality and members of Lumanti team visited the identical project communities in Kalaiya Sub-metropolitan City. The team was headed by the Mayor of the Municipality Mr Lalmani Chaudhary. Other visiting members from the Municipality were the Chief Administrative Officer Mr Chandra Kanta Neupane, Coordinator of Social Development Committee Mr Manezer Mahato and Press Coordinator of the Municipalty Mr Dhruba Raj Khanal.

SLUM DWELLERS LIAISE WITH LAND ISSUES RESOLVING COMMISSION

Three-member city level committee representing Nepal Basobas Basti Samrakshan Samaj (NBBSS), Urban Community Management Forum (UCMF) and Akriti Women Cooperative has been formed in Ratnanagar to coordinate and support the on-going process carried out by the District level high Commission for Land Issue Resolving Commission. The Commission has completed the household and NBBSS is supporting collect family photos of the beneficiaries.

HOUSING FINANCE

PROMOTING HOUSING FINANCE

Lumanti is working with its partner cooperatives in Khokana, Kalimati, Thaiba and Gamcha to help its members access housing finance. Each member will be receiving loan of Rs. 1,000,000.00 for the period of 7 years from the cooperatives.

MOU WITH SAMJHANA WOMEN COOPERATIVE IN BIRATNAGAR

A memorandum of understanding (MoU) has been done between Lumanti and Samjhana Women Cooperative in Biratnagar for the construction of 25 houses in different communities in Biratnagar. Lumanti will be supporting the cooperative to access fund. Apex Engineering Consultancy will be providing technical assistance such as designing, getting approval from the municipality and supervision during construction.

COVID 19 AWARENESS PROGRAM

HEALTH ORIENTATION PROGRAMS

Lumanti in partnership with ward offices in Sundar Haraicha Municipality had organized number of health awareness programs to contain the spread of Covid. Four orientations were carried out in Pacham, Tanakpur, Kumar and Laxmipur communities benefitting about 441 people (123 male and 318 female). The health officials from the ward offices had given orientation about the prevention and care for coronavirus infection. The people were also informed about the services that ward office is providing during the pandemic.

AWARENESS RAISING ACTIVITIES

Lumanti in partnership with Kalaiya Submetropolitan City and Urban Poor Alleviation Forum (UPAF) in Kalaiya, has carried out COVID – 19 focused awareness activities mobilizing the community youth volunteers through Community Information Centers. They had use the IEC materials like pamphlets and flex print with COVID – 19 awareness information for giving information.

संगठित र सक्य समूदाय : सामुदायिक विकास र अधिकार प्राप्तिको आधार

सिंह बहादूर लामा, फिल्ड संयोजक, खैरहनी

संगठित समाज र विकास प्रकृयामा समूदायको सकृय सहभागिताबाट नै कुनै पनि समुदाय अधिकार प्राप्तिको बाटोमा अग्रसर हुन सक्छ भन्ने दरिलो उदाहरण बन्न सकेको छ चितवन जिल्ला रत्ननगरका भूमिहिन सुकुम्बासी र अव्यवस्थित बसोबासीहरु ।

९ वर्ष अगाडी लुमन्ति संस्थाको फिल्ड संयोजकको हैसियतले म रत्ननगर आउँदा यहाँका भूमिहीन सुकुम्बासी सुमदाय अनि अव्यवस्थित बसोबासीहरु संगठित थिएनन्। सुरक्षित बसोबासको अधिकार, भूमि तथा आवासको अधिकार जस्ता विषय उनीहरुको लागि टाढाको कुरा थियो। विशेषतः न्यून आय भएका समुदायका ती परिवारहरु दैनिक गुजारा चलाउनमा नै बढी केन्द्रित रहेका थिए। सुरक्षित बसोबास र भूमि सम्बन्धि अधिकार प्राप्तिको सवालमा स्पष्ट नीति तथा कार्यक्रम नभएको त्यस अवस्थामा केही राजनितिक दलहरुको चुनाव केन्द्रित कार्यक्रम र समय समयमा गठन भएका सुकुम्बासी समस्या समाधान आयोगहरुले सिमित घरपरिवार लाभान्वित भए पनि समग्र समूदायले कुनै ठोस उपलब्धीको अनूभूति गर्न सकेका थिएनन्। त्यस्तो अवस्थाबाट सुरु गरिएको लुमन्तिको सामाजिक सशक्तिकरणको कार्यक्रमले ९ वर्षको अवधिमा स्थानिय सरोकारवाला संघसंस्था तथा नगरपालिकाको सहकार्यमा प्रत्यक्ष समूदायको सहभागितामा समुदायकै सशक्तिकरण तथा क्षमता अभिवृद्धि गरि "हामी आफै सक्षम छौं! हाम्रो समुदाय हामी आफै बनाउँछौं!" भन्ने भावना जागृत गराउन सक्षम भएका छ। यसैको प्रतिफल स्वरुप अहिले उनीहरु आफै आफ्नो अधिकार प्राप्तिको लागि अग्रसर भइरहेका छन।

विगत ९ वर्षमा समुदाय सशक्तिरणको क्रममा सुरक्षित बसोबास र भूमि सम्बन्धि अधिकार प्राप्तिको विषयलाई संस्थागत रुपमा अगाडी बढाउन समुदायलाई संगठित गर्ने क्रममा वि.सं. २०६८ सालमा समुदाय कै सकृयतामा रत्ननगर–३ लौरिघोलका श्री फुलमान तामाङ्गको अध्यक्षतामा नेपाल सुकुम्बासी सुधार सिमित नामक अनौपचारिक संस्थाको जन्म भयो । सुरुको अवस्थामा यस अनौपचारिक संस्थाले लुमन्ति संस्थाको सहकार्यमा नगरभित्रका भुमिहिन सुकुम्बासी र अव्यवस्थित समुदायहरुको आधारभुत अधिकारहरु देखि साना भौतिक पूर्वाधार विकासका कार्यक्रमहरु र सुरक्षित बसोबासको लागि वकालत तथा पैरवी कार्यक्रमहरु अगाडी बढायो । यसै क्रममा वि.सं २०७५ भाद्र ३१ गतेका दिन नेपाल सुकुम्बासी सुधार सिमित नामक अनौपचारिक संस्थाले विपन्न समुदाय व्यवस्थापन मंचको नामबाट एक गैह सरकारी संस्थाको रुपमा नेपाल सरकारबाट आधिकारिकता लिने काम भयो ।

स्थानिय तहको चुनावसंगै जनप्रतिनिधिहरुको आगमन भएपश्चात राष्ट्रियस्तरमै सुरक्षित बसोबासको वकालत गर्नुपर्ने आवश्यकता देखेपछि यही संस्थाको सक्रियतामा भुमिहिन सुकुम्बासी र अव्यवस्थितहरुको राष्ट्रिय संगठन नेपाल बसोबास बस्ति संरक्षण समाजसंग सहकार्य गरि त्यस समाजको नगर समिति बिस्तार गर्ने काम भयो।

लुमन्तिको सामाजिक सशक्तिकरणको कार्यक्रमले ९ वर्षको अवधिमा स्थानिय सरोकारवाला संघसंस्था तथा नगरपालिकाको सहकार्यमा प्रत्यक्ष समूदायको सहभागितामा समूदायकै सशक्तिकरण तथा क्षमता अभिवृद्धि गरि "हामी आफै सक्षम छौं! हाम्रो समुदाय हामी आफै बनाउँछौं !" भन्ने भावना जागृत गराउन सक्षम भएका छ ।

केन्द्रिय संगठनको विस्तारसंगै त्यस संस्थाले स्थानियस्तरमा समुदायलाई प्रशिक्षण गर्ने, तयारी गर्ने र विभिन्न छलफल र अन्तर्क्रिया कार्यक्रममार्फत समुदाय, राजनैतिक दलहरु, स्थानिय तह र सरोकारवालाहरुलाई सुसुचित गराउंदै लग्यो।

यसै क्रममा लुमन्ति र यू.एन.ह्याबिट्याटको सहयोग र रत्ननगर नगरपालिकाको समन्वयमा नेपाल बसोबास बस्ति संरक्षण समाज नगर समिति रत्ननगर, विपन्न समूदाय व्यवस्थापन मंचको सहभागिता र समुदायको प्रत्यक्ष सहभागितामा रत्ननगर नगरपालिका भरिका अनौपचारिक बसोबासीहरुको सुचना संकलन गर्ने काम सम्पन्न गरियो जसबाट रत्ननगरमा १५०४ घरपरिवार अनौपचारिक रुपमा बसोबास गर्दै आएको तथ्यांकले देखायो । यही तथ्यांक प्रकाशित भएपछि रत्ननगर नगरपालिकाले पनि सुकुम्बासी र अव्यवस्थित बसोबासीहरुको व्यवस्थापनमा प्राथमिकताका साथ काम अगाडी बढाउने प्रतिवद्धता व्यक्त गर्यो।

२०७६ सालमा भुमिसम्बन्धि समस्या समाधान आयोगको गठनसंगै नेपाल बसोबास बस्ति संरक्षण समाजले आयोगका अध्यक्ष देवि ज्ञवालीको प्रमुख आतिथ्यतामा रत्ननगरमा आयोजना गरेको प्रशिक्षण तथा अन्तर्क्रिया कार्यक्रमले रत्ननगर नगरबासीमा छुट्टै उत्साह र उर्जा थप्न सफल भयो । यसको लगतै नेपाल बसोबास बस्ति संरक्षण समाजले विपन्न समुदाय व्यवस्थापन मञ्च र आकृति महिला सहकारीको सहकार्यमा स्थानिय जनप्रतिनिधी, प्रदेश सांसद, राजनैतिक दलहरु र नव गठित आयोगसंग विभिन्न चरणमा निरन्तर बैठक, अन्तर्क्रिया लगायत प्रशिक्षण कार्यक्रम आयोजना गर्यो । प्रतिफल स्वरुप वि.सं. २०७७ असोज २७ गते रत्ननगर नगरपालिका र आयोगबिच रत्ननगरमा भूमिहीन, सुकुम्बासी तथा अव्यवस्थित बसोबासीहरुलाई जग्गाधनी पूर्जा वितरणका लागि प्रकृया सुरु गर्न समझदारीपत्रमा हस्ताक्षर भयो र औपचारिक रुपमा आयोगको काम रत्ननगरमा शुरु भयो ।

नगरपालिकाले पनि कामलाई तिव्रता दिनको लागि वडा सचिवहरुमार्फत तथ्याङ्क संकलन गर्न काम शुरु गर्यो र यो काममा नेपाल बसोबास बस्ति संरक्षण समाज, विपन्न समुदाय व्यवस्थापन मञ्च र आकृति महिला सहकारीको सकृय भूमिका रहयो। यस तथ्याङ्क संकलनबाट प्राप्त प्रतिवेदनले रत्ननगरमा २३९८ घरपरिवार भुमिहिन सुकुम्बासी र अव्यवस्थितको रुपमा बसोबास गरिरहेको तथ्य उपलब्ध भयो। यही व्यहोरा सहितको पत्र आयोगको जिल्ला कार्यालयमा पठाईसकेपछि आयोगका प्राविधिक र नगरपालिकाका प्राविधिकहरुको सहकार्यमा हाल समुदायहरुमा नापी काम भईरहेको छ।

यसरी सामुदायिक संस्थाहरुको सक्रियता र स्थानिय तहको चासोको विषय बनेकै कारण रत्ननगरका भुमिहिन सुकुम्बासी र अव्यवस्थित बसोबासीहरुले सुरक्षित बसोबासको सवालमा केही राहतको महशुश गर्न पाएका छन्। अब भने जग्गा धनी पुर्जा पाईन्छ र ढुक्कका साथ जिवनयापन गर्न सिकन्छ भन्ने आशा उनिहरुको मनमा पलाएको छ।

सामुदायिक संस्थाहरुको सक्रियता र स्थानिय तहको चासोको विषय बनेकै कारण रत्ननगरका भुमिहिन सुकुम्बासी र अव्यवस्थित बसोबासीहरुले सुरक्षित बसोबासको सवालमा केही राहतको महशुश गर्न पाएका छन्।